

Waarom de Tijd (niet) stroomt

Mei 2024

Waarom Tijd?

- Hoe zit de wereld in elkaar?
- Natuurwetenschap
Theoretische Sterrenkunde in Utrecht
- Oosterse en westerse spiritualiteit
TM – Mystiek – Yoga – Zen

Verdieping

- Zoeken naar verbinding
- Uitleggen aan anderen
- Inzoomen op paradoxen

Verbindingen

- Lichaam en Geest:
Hatha-yoga
- Zen en Christendom:
Zenmeester Jezus
- Dagelijks leven en Zen:
De Zen van het Leven

Verbinding natuurwetenschap en spiritualiteit

Tijd

- Fundament van onze ervaring
- Centraal begrip in natuurkunde
- Centraal in mystieke getuigenissen

Paradox

Het stromen van de tijd

- Stroming is fundamenteel in ons ervaren:
De tijd stroomt! – Psychische tijd
- Stroming is afwezig in de natuurkunde:
De tijd stroomt niet! – Fysische tijd

Psychische tijd

- Existentieparadox
- Husserl: tijdveld
- Bergson: le moi profond – durée réelle
- Snelheid van de tijd

Fysische tijd

- Tijd en ruimte verstrengeld
- Tijdruimte en inhoud verstrengeld
- Geen bewegend tijdmoment
- Alle wetten tijdsymmetrisch, maar.....

Pijl van de tijd

- Het brekende glas
- Entropiewet
- Tak-systemen
- Uitdijing van het heelal

Koppeling

- Informatieopslag in brein – Pijl van de tijd
- Gedachte – seconde
- Opeenvolging gedachten – stromende tijd
- Sensorisch geheugen – het nu

Bewustzijn

- Ervaring van stromende tijd is subjectief
- Wanneer start het stromen?

Paradox

De infantiele amnesie

- Het geheugen van een kind van twee-drie jaar is fabelachtig
- We herinneren ons niets van onze eerste twee levensjaren

Het autobiografisch geheugen

- Reikt terug tot vorming van 'ik'
- Geen autobiografie zonder 'ik'
- Zelfbewustzijn vanaf anderhalf jaar
- Twee jaar in het 'hier en nu'
- Stromen van de tijd start met 'ik'
- Twee kanten van één medaille

Het bewustzijn – 1

- Ik-bewustzijn
- Autobiografisch geheugen
- Gebonden aan het brein
- Taal – denken
- Stromen van de tijd
- Op één plaats – uitgestrekt in de tijd

Het bewustzijn – 2

- Bewustzijn buiten het ‘ik’
- Buiten denken en taal
- Buiten de stromende tijd
- Pre-ego: kleine kinderen en dieren
- Post-ego: mystieke en top-ervaringen

Het bewustzijn – 3

- Tweede dimensie
- Op één moment – uitgebreid in de ruimte
- Verbinding met alles en allen
- Ik-loos en tijdloos
- Onkenbaar voor het denkende ‘ik’
- Ervaarbaar maar onbenoembaar

Namo Prajna

Na-mo praj- na, praj-na pa- ra- mi- ta